

ПРЕДЛОГ МЕРА ЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ

I ИЗВОЗ

ПРЕДЛОГ МЕРА

1. Редефинисати Стратегију подстицања извоза за период 2008-2011. године како би се идентификовали приоритетни извозни сектори и гране. Утврђивање приоритетних сектора и грана производње и извоза, би за државу представљало путоказ шта треба финансијски подржати и подстицати. Неспорна чињеница је да је Србија мало тржиште које је упућено на међународну трговину и да она мора да има извоз који достиже барем 50% њеног БДП. Реструктурирање производње и извоза представља императив привредног развоја.
2. Неоподно је јачати извозну оријентацију, односно користећи механизме који су дозвољени правилима СТО (финансирање научноистраживачког рада и конкретних истраживачких пројеката у привреди, извозна промоција домаће привреде, профилисање извоза кроз регионални развој и др.) активно деловати на јачање извозне мотивисаности домаће привреде.
3. Подстицати прилив страних директних инвестиција, које су од значаја за промену структуре извозне понуде, као и покриће платног дефицита, али истовремено давати подстицаје и домаћим произвођачима (уочено је да се некада више и боље подстичу страни инвеститори него домаћи).
4. Поједноставити и учинити транспарентнијом процедуру СИЕПА за добијање доделу бесповратних средстава за финансирање активности које доприносе повећању извоза из Републике Србије.
5. Обезбедити примену дијагоналне кумулације порекла са ЕУ у оквиру ЦЕФТА и ЕФТА споразума, као и Споразума о слободној трговини са Турском, за земље које имају Споразум о слободној трговини текстилом са ЕУ.
6. Интезивирати сарадњу и преговоре са земљама ЦЕФТА 2006 и Руском Федерацијом на усаглашавању ветеринарских и фитосанитарних мера и међусобно признавање сертификата.

Оцењује се да је важна препрека у трговини неусклађеност ветеринарских и фито санитарних прописа као и међусобно не признавање истих. Уочено је и да се разним недозвољеним процедурама покушава заштитити домаће тржиште што утиче на смањење трговине у региону. Иако је учињен одређен позитиван

помак у овој сфери, ради потпуног уклањања ове препреке у трговини неопходно је да се убрза процес међусобног признавања сертификата у области ветеринарских и фитосанитарних докумената и процедура до усклађивања свих прописа и докумената са законодавством ЕУ.

7. Извршити израду и усаглашавање пратећих докумената и аката са Казахстаном да би се створили оперативни услови за пуну примену Споразума о слободној трговини са новом Царинском унијом Руске Федерације, Белорусије и Казахстана.
8. Неопходно је битно скраћење рокова за добијање извозних/увозних, као и транспортних дозвола.
9. Продужити рок за плаћање ПДВ приликом увоза за обвезнике који претежно врше промет добара у иностранство, односно омогућити претежним извозницима да обрачунати ПДВ приликом увоза плате у пореском периоду у ком је извршен увоз.

Технички прописи и контрола квалитета

1. Неопходно је интензивирати рад на доношењу техничких прописа усклађених са прописима ЕУ, као и успостављању интегралног система контроле усаглашеног са међународним правилима који обезбеђује издавање у земљи међународно признатих сертификата, чиме се смањују трошкови извоза.
2. У циљу стварања услова за смањење трошкова и скраћење рокова сертификације производа у иностранству, треба обезбедити средства за суфинасирање сертификације производа у иностранству и добијања ЦЕ знака. У складу са тим треба размотрити могућност формирања наменског фонда за финансирање оцењивања усаглашености домаћих производа у нотификованим организацијама на територији ЕУ.

Постојећи модел финансирања путем конкурса, није довољан и потребно је финансијски га ојачати како би се омогућило рефундирање трошкова добијања ЦЕ знака код међународних именованих тела, свим привредним субјектима, у континуитету током читаве године.

3. С обзиром да је у току израда великог броја подзаконских аката у складу са новим законима и прописима ЕУ потребно је домаћој индустрији оставити примерени прелазни рок за усклађивање свог пословања. У том циљу, неопходно је да надлежни државни органи приликом припреме подзаконских аката консултују заинтересоване привредне субјекте (групације, одбори ПКС и сл.)

4. Доношење нове законске регулативе у складу са регулативом ЕУ треба да прати и оснивање и опремање акредитованих институција (лабораторија) које би могле да одговоре постављеним захтевима.

Средњорочне и дугорочне мере

1. Донети Стратегију и политику индустријског развоја Србије до 2020. године, засновану на правилима ЕУ. Одрживост реализације Стратегије обезбедити њеним усвајањем од стране Народне скупштине чиме се осигурава кредибилитет оваквог стратешког документа у функцији одрживог развоја Србије.
2. Донети Стратегију повећања конкурентности за период **2010. – 2020.** са акционим планом реализације у функцији остваривања Националне стратегије привредног развоја. Одрживост и кредибилитет овог стратешког документа обезбедити усвајањем од стране Народне скупштине.
3. С обзиром да је прихваћена иницијатива за оснивање специјализоване развојне банке, неопходно је прецизно дефинисати њене надлежности у финансирању извоза и припреме извоза. Посебно је важна улога ове банке у финансирању и обезбеђењу гаранција за извођење грађевинских радова у иностранству. Размотрити могућност да ова банка подржава улагања у иновације, истраживања и развој, у функцији унапређења конкурентности привреде и извоза.

II НЕЛИКВИДНОСТ ПРИВРЕДЕ

Краткорочне мере

1. Сви корисници буџетских средстава треба хитно да измире своја дуговања према привреди. Донети динамички план измиривања обавеза и успоставити надзор у извршењу плана.
Део средстава од продаје дужничких ХОВ треба усмери на измиривање ових обавеза. То би омогућило убрзано плаћање међусобних дужничко – поверилачких односа и смањило нова задуживања привреде.
2. Хитно прописати обавезу за све кориснике буџетских средстава, локалну самоуправу и јавна предузећа да обавезе према привреди измирују у року који није дужи од **60 дана**, јер држава и предузећа у њеном власништву, као највећи наручиоци роба и услуга, не смеју бити генератор неликвидности (Директива ЕУ: ИП/09/552 – 30 дана за плаћање јавног сектора).

3. **Донети прописе који ће убрзати токове новца и обезбедити наплату потраживања на рок не дужи од 90 дана, за све учеснике у промету.**
4. **Хитно донети нови Закон о извршењу и обезбеђењу** који је Влада РС припремила и 31.12. 2010. године упутила у скупштинску процедуру што ће учинити ефикаснијим рад судских органа у поступцима дужничко-поверилачких односа између привредних субјеката.
5. У циљу повећања финансијске дисциплине неопходно је **учинити ефикаснијим рад судских органа у поступцима дужничко-поверилачких односа** између привредних субјеката.
6. Извршити промену прописа о регистрацији привредних субјеката, како би се **увела обавеза да АПР пре регистрације проверава податке, како би се спречиле злоупотребе** (гашење привредних субјеката и регистравања нових од стране истих лица у циљу избегавања обавеза).
7. Неопходно је хитно извршити **Измене Правилника о начину и условима за плаћање пореске обавезе путем компензације, како би се ублажили критеријуми под којим се дозвољава компензација дужницима који истовремено имају и потраживања од буџета РС.** Услов да је компензација могућа уколико је обавеза буџета према дужнику најмање двоструко већа од укупног пореског дуга, је преоштар и компензација се готово не примењује.
8. **Донети што пре Закон о споразумном финансијском реструктурирању привредних друштава,** који се налази у скупштинској процедури. Како би се привредна друштва и банке стимулисали да учествују у поступку финансијског реструктурирања, неопходно је да:
 - НБС омогући повлашћен третман реструктурираних потраживања код класификације билансне активе и ванбилансних ставки банке само у случају када се реструктурирања врше на основу овог закона.
 - Министарство финансија, што пре покрене поступак измена одговарајућих пореских прописа.

Средњорочне и дугорочне мере

1. **Донети акциони план за даље подизање кредитног рејтинга Републике Србије.** Са кредитним ризиком ББ стабилан, не може се очекивати битан пад каматних стопа, иако најновије подизање рејтинга Србије представља позитиван сигнал за све инвеститоре.
2. Смањити ниво јавне потрошње и обезбедити већу контролу у трошењу јавних прихода, како би се створили услови за смањење учешћа јавне потрошње у БДП-у. У том смислу неопходно је **хитно приступити свеобухватној реформи јавног сектора,** укључујући реформу школства и здравства. То је битан елемент снижавања трошкова пословања привреде.

III СИВА ЕКОНОМИЈА

ПРЕДЛОГ МЕРА

Пре свега, неопходно је да се донесе свеобухватни план и програм за енергично смањивање сиве економије.

Програм мора да укључи и пакет стимулативних мера у функцији превођења сиве економије у легалне токове.

Истовремено, органи контроле и надзора (инспекцијски органи, ПУ, царинска управа), као и МУП и судови, треба да донесу оперативне програме и планове за сузбијање ове негативне појаве. Ови програми морају бити међусобно усаглашени.

- Поред тога потребно је:
- Прецизно дефинисати надлежности свих органа и институција у контроли и сузбијању сиве економије, као и изградити систем који омогућава координацију свих функција надзора, како би се обезбедила контрола токова робе од уласка у земљу / производње / до продаје;
- Повећати казне за свако нелегално понашање из сфере сиве економије, јер су казне за нелегалан рад непримерено ниже од казни за пропусте у легалном пословању;
- Утврдити институционалну надлежност и механизме за контролу оних привредних субјеката који нису регистровани и послују у зони сиве економије;
- Донети хитно програм пореског обухвата неформалне, односно сиве економије;
То је могуће и доследном применом постојећих закона, кроз спровођење ефикасне контроле. Дуги низ година контрола је усмерена само на оне који редовно измирују обавезе, за које су предвиђене и непримерено високе казне у случају пропуста, у односу на оне који уопште немају пријављено пословање и нису порески обвезници.
- Завршити реформу пореског система како би се обезбедило да пореско оптерећење буде сразмерно снази пореског обвезника. Пре свега треба смањити фискално оптерећење зарада запослених;
- Донети нови Закон о раду;
- Хитно донети нови Закон о запошљавању страних држављана.
Садашња регулатива, (Закон из 1972.г.), је застарела, а измена учињена 2005. године обухватила је само казнене одребе. Наиме, по сада важећем решењу за запошљавање страних држављана потребна је одговарајућа боравишна дозвола и сагласност НСЗ да на тржишту рада нема траженог профила радника. Процењује се да је највише страних радника “на црно” у грађевинарству, пољопривреди и угоститељству, што је у надлежности инспекцијских органа и није питање регулативе.
- По хитном поступку донети техничке прописе (правилнике) за производе који могу бити опасни по здравље и безбедност људи, како би се онемогућио њихов увоз и стављање у промет без сертификата о квалитету;

- Успоставити систем контроле и спречавања злоупотреба интелектуалне својине

IV ПРЕДЛОГ МЕРА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ

ФИНАНСИРАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ

Финансирање пољопривредне производње представља у овом тренутку најзначајнији проблем пољопривредне политике, полазећи од чињенице да ни једна економска делатност не може имати ваљане перформансе ако питање њеног финансирања није адекватно решено. У досадашњем периоду држава се показала као одлучујући фактор у креирању монетарно-кредитних мера и била је основни чинилац у политици финансирања српске пољопривреде. Међутим, утицај државе на креирање финансијске политике у сектору пољопривреде још је недовољан.

У изградњи, функционисању и развоју система финансирања пољопривреде у тржишним условима, држава би требало да са одговарајућом легистративом да обезбеди: функционисање интегралног тржишта на целом српском привредном простору; развојну оријентацију и концепт економске политике у сагласности са стањем, ограничењима и потенцијалним могућностима укључивања Србије у менународне привредне токове; спровонење економских реформи и постизање опште стабилности тржишта и повећање куповне моћи становништва; својинску и упављачку трансформацију привредних друштава; развој и оспособљавање пословних банака, осигуравајућих друштава и пензионих фондова као институционалних, потенцијалних инвеститора преко којих би се обједињавала средства и вршило финансирање пољопривреде.

У инвестиционој политици приоритет требало би да имају програми који обезбеђују економичну производњу, рентабилност и профит, као и да испуњавају критеријуме у елиминисању дефицита, повећању извоза и оживљавању села. То су три критеријума који би требало да буду основа за одређивање приоритета.

Поред средстава из буџета Републике намањеног пољопривреди који има своју улогу у подстицању производње, пољопривреда би требало да учествује у укупним производним инвестицијама најмање са 20%. Уз постојеће, у пољопривредној производњи требало би користити хипотекарне и ломбардне кредите што би, без сумње, повећало обим инвестиција и допринело би већој одговорности за наменско коришћење средстава. Садашња ситуација да јужно од Саве и Дунава не постоји ни једна развојна институција која се стара о проблемима развоја примарне пољопривреде, као и равномерног руралног развоја је неодржива.

Задруге се морају оснивати тако да поред уложеног удела, при њиховом оснивању, обавезно постоји обезбено јемство чиме се ствара већа сигурност код кредитирања пољопривреде.

СИСТЕМ АГРАРНИХ РОБНИХ РЕЗЕРВИ

Успостављање и одржавање динамичке стабилности односа понуде и тражње и стабилности производње и цена пољопривредних производа, односно

трајне прехранбене сигурности становништва, обезбеђује се системом тржишних институција, *посебно јединственим системом аграрних робних резерви*, првенствено оних производа од виталног значаја за агроиндустријску репродукцију.

Систем аграрних робних резерви чине две *хоризонталне компоненте*: (а) сталне (стратешке) и (б) стабилизационе (тржишне). Ова институција функционише као јединствен флексибилан систем за производе од заједничког интереса за тржиште Србије, укључујући подсистеме резерви за остале аграрне производе, полазећи од принципа да се производи који се налазе у републичким робним резервама, по правилу, не налазе у регионалним или другим робним резервама.

Сталне (стратешке) резерве пољопривредних и прехранбених производа утврњују се по посебним програмима, у обиму и по структури који обезбеује прехранбену сигурност у ванредним околностима (елементарних непогода, непосредне ратне опасности, рат). Занављање сталних резерви (у складу са технолошким роковима) врши се у складу са функционисањем стабилизационе компоненте система.

Стабилизационе (тржишне) робне резерве ће функционисати у непосредној вези са формирањем тржишних институција и агенција, кроз организациону и упављачку трансформацију републичке дирекције за робне резерве, која се мора оспособљавати за интервенције на тржишту по одреним (специјализованим) робним програмима.

Текуће стабилизационе интервенције робних резерви су, основни инструменти за остваривање истовремене економске заштите пољопривредних произвођача и потрошача хране, од моносона купаца-преранивача, односно од монопола (или картела) произвођача. С тога су потребна два смера интервенције:

- *Интервентна куповина* одређених производа, када је њихова понуда већа од тражње (заштита произвођача),
- *Интервентна продаја* одређених производа, када је њихова тражња већа од понуде (заштита потрошача).

Интервентни аранжмани куповине могу бити у различитим облицима: у форми *дефинитивне куповине* и преузимања и преузимања понуђене робе на складишта (залихе) робних резерви; у форми *кредитирања залиха* одређених сировина и финалних производа код произвођача (ломбардни кредити), *емитовањем хартија од вредности* са покрићем у роби; у форми *посебних аранжмана* - куповине или кредитирања одређених количина основних прерађевина код предузећа прехранбене индустрије (уље, шећер, млеко у праху), која ће по том основу куповати понуђене одређене количине (вишкове) сировина од примарних произвођача. Непосредни референтни услови интервентне куповине треба да се одређују према тржишним елементима који важе за најсуфицитарнију зону на јединственом српском тржишту, време, локо паритет, цена (нпр. Нови Сад).

Да би тржишне (стабилизационе) робне резерве ефикасно утицале на стабилност тржишта пољопривредних и прехранбених производа, потребно ја да ова институција буде *рационално организована и материјано-финансијски оспособљена* да може вршити интервентну продају одређених агроиндустријских производа у обиму од најмање 15% обима њихове комерцијалне потрошње,

односно интервентну куповину одређених производа која се не може унапред квантификовати. У том смислу се Дирекцији за робне резерве обезбеђује одговарајућа финансијска подршка средствима из Аграрног буџета и у монетарно-кредитној политици.

Због изузетног значаја робних резерви у обезбеђивању стабилности аграрног тржишта, посебну пажњу треба посветити питању *управљања системом резерви*. Европска искуства упућују на потребу да ту функцију оперативног одлучивања о начину, обиму, условима и времену интервенције система робних резерви на аграрном тржишту, врши посебно менуресорско тело Владе, које на бази годишњих робних и финансијских програма одобрених од Владе, доноси оперативне одлуке о интервенцијама и пословању на тржишту.

Механизам функционисања тржишних институција потребно је прилагодити специфичностима аграрне репродукције, односно карактеру и врсти производње према оријентационим *моделима* (робним програмима), које је потребно разрадити за (1) житарице, (2) индустријско биље, (3) стоку и месо. (4) млеко и млечне производе.

МЕРЕ ЗА ОБНОВУ РЕФОРМИСАНОГ ЗАДРУГАРСТВА

Организовањем савремене пољопривредне производње, прераде и промета у задругама и њиховим савезима значајно се доприноси обезбеђењу прехранбене сигурности земље, јачању робних резерви и већем извозу пољопривредно-прехранбених производа. У том циљу неопходно је да се по хитном поступку донесе нови закон о задругама, који је у дужем периоду у форми нацрта.

У циљу веће ефикасности у пословању задруга и њихових савеза у тржишним условима привређивања, поред рационалне организованости задруга, неопходна је већа подршка Владе ради стварања стимулативнијих услова за оснивање и рад задруга. Бржи развој задругарства развојем и унапређењем пољопривредне производње и прераде у задружним организацијама, захтева доношење адекватних мера пољопривредне политике, од којих су најважније:

1. Полазећи од значаја финансирања текуће производње и инвестиција у пољопривреди потребно је да се у Републици дугорочно реши систем финансирања пољопривреде у складу са специфичностима ове делатности. Од посебне је важности обезбедити сталне и реалне изворе средстава за финансирање текуће пољопривредне производње, као и неопходна инвестициона улагања у пољопривредну механизацију и опрему за прерађивачке погоне, основно стадо и дугогодишње засаде и наводњавање.
2. Мерама пољопривредне политике требало би да се обезбеди да државни потстицаји буду усмеравани преко задруга и за сва нерегистрована породична газдинства која уговарају производњу и набавку инпута преко задруга.
3. Преко националне службе за запошљавање треба обезбедити суфинансирање дела плата за сва лица запослена у задругама на пословима са посебном одговорношћу, или цео износ годишњих плата приликом првог запошљавања.

4. Изменама и допунама Закона о царинама омогућити ослобађање и плаћање од царинских дажбина на увоз пољопривредне механизације и опреме, семена, садног материјала и приплодне стоке (које се не производе у земљи) за потребе задругара и задруга.
5. Пореском политиком треба стимулисати развој задругарства и пољопривредне производње у брдско-планинским регионима. Поред постојећих пореских олакшица, треба ослободити задруге пореза на добит, уколико га улажу у свој развој, а такође потребно је пореским олакшицама стимулисати промене производне структуре у складу са еколошким, тржишним и економским критеријумима.
6. Мерама пореске политике потребно је ослободити задруге плаћања пдв, за све преузете производе од земљорадника на чување, складиштење или прераду, до продаје купцу, чиме би се елиминисала сива економија која је данас доминантан облик трговине на селу.
7. Задруге и њихови савези треба да буду ослободени плаћања таксе, приликом оснивања, као и уговора о оснивању, а потребно је испитати могућности ослобађања таксе при регистровању погонских машина и опреме, која се користи у примарној производњи и преради.
8. Изменити и допунити Закон о наслеђивању или донети Закон о наслеђивању пољопривредног земљишта и породичних газдинстава. Основно начело измена и допуна важећег Закона о наслеђивању или предложеног посебног закона је да пољопривредно газдинство, по правилу, може наследити само један наследник, једно лице. Ако ниједан од наследника не би испуњавао прописе овим Законом, наслеђивање би се одложило све док се не нане лице које би преузело то земљиште. Власника необраненог пољопривредног земљиште потребно је је опорезовати неколико пута више у односу на постојећу пореску тарифу.
9. У духу Закона о задругама неопходно је обезбедити кадровске и материјалне предпоставке ради спровонење доследне задружне ревизије. Задружна имовина мора да остане у власништву задруга и не може да се трансформише у државно власништво.
10. Ради брже обнове и реформисања задругарства и њихових савеза потребно је да у примени Закона о својинској трансформацији код предузећа, у чијим су настајањима учествовале и задруге, а која су у међувремену приватизована, држава је дужна да задругама врати пун износ процењених средстава задруга - улагача.

ПРЕДЛОГ СУБВЕНЦИЈА И МАТЕРИЈАЛНО-ФИНАНСИЈСКИХ ПОДСТИЦАЈА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ И ИЗВОЗА У СРБИЈИ

Националним програмом пољопривредне производње, на дугорочној основи, потребно је дефинисати врсту производње, њен обим, структуру и квалитет уважавајући агреколошке и производне потенцијале на регионалном нивоу зависно од величине газдинства, као и проценама о кретању тражње на домаћем и

менународном тржишту. **Мерама пољопривредне политике, посебно у домену подстицаја, потребно је обухватити програмом дефинисану производњу уз селективан и издиференцирани приступ.** У складу са Националним програмом пољопривредне производње, у првој години примене (2011. године), **због ограничених могућности већег учешћа аграрног буџета у националном буџету, потребно је одредити приоритете у систему подстицаја пољопривреде Србије.**

Како последњих година висина средстава у аграрном буџету бележи тенденцију релативног и апсолутног смањења (учешће аграрног буџета у националном буџету смањено је у периоду 2004-2009. године са 5% на 2,2, у наредним годинама **треба тежити да удео аграрног буџета износи најмање 10% вредности националног буџета.**

Уредбом у утврђивању Програма за кредитирање пољопривредне производње, потребно је по досадашњем моделу утврдити коришћење субвенционисаних камата код краткорочног и дугорочног кредитирања пољопривредне и прехрамбене производње. Потребно је у наредним годинама повећати обухват и намену кредита, проширити број корисника кредита и либерализовати услове и начин обезбенења стабилних извора средстава за ту намену.

Субвенције и подстицаји у пољопривреди Србије требало би да обухвате систем следећих мера:

1. премије за одређене пољопривредне производе,
2. регресе за употребу биолошких фактора раста и других трошкова производње,
3. бенефицирање камата, и
4. субвенције извоза, до уласка у СТО

Средства за ове намене требало би да буду обезбеђена у буџету Републике

У циљу повећања укупног обима и квалитета примарне пољопривредне производње, измене структуре укупне пољопривредне производње, дефинисане Националним програмом, а у правцу бржег развоја и веће релативне заступљености **сточарства и извозно оријентисане пољопривредне производње и подстицања комерцијализације и концентрације понуде неких производа који су тржишно нестабилни,** потребно је обезбедити новчане премије произвођачима за произведене и испоручене (продате) количине одређених производа.

Премије је потребно утврдити републичким прописима у апсолутном износу динара по јединици производног капацитета (хектару, или грлу стоке) или продатог производа и исплаћивати их свим произвођачима ових производа, независно од организационог или својинског облика, за укупне количине, које у одређеном периоду као сопствени финални производ продају на тржишту, или за сопствене потребе задржавају за даљу репродукцију на сопственој фарми.

1. Премије је потребно обезбедити за:

· **Производњу свежег млека**

1. по приплодној крави у равничарском региону, односно у брдско-планинском региону и приграничним областима.;
1. индивидуалним произвоначима који узгајају пет и више музних крава и испоручују тржишту више 3.000 литара млека месечно подстицајна средства утврђују се по грлу у износу од 15.000 динара за сва не педигрирана грла, и у износу од 20.000 динара за сва педигрирана грла која се користе у производњи на пољопривредном газдинству корисника средстава;
2. Корисници средстава остварују право на подстицајна средства за најмање пет грла, а највише 100 грла по регистрованом пољопривредном газдинству, док за задружно организоване произвођаче и веће фарме нема ограничења;
3. произвођачима овчјег и козјег млека који испоручују тржишту млеко, **исплаћује се премија по грлу у утврњеном износу.**

· **За узгој приплодног подмлатка**

1. За стеоне јунице племенитих раса, узраста 15-18 месеци и телесне масе око 400 кг и тестирани приплодни бикови, **исплаћује се премија по грлу у утврњеном износу.**
2. За бремениту шиљежад, узраста 12-16 месеци и телесне масе око 35 кг, приплодне овце и тестиране приплодне овнове, **исплаћује се премија по грлу у утврњеном износу.** У брдско-планинском региону и приграничним областима премија **увећава за 25 %;**
3. За супрасне назимице племенитих раса, узраста 7-10 месеци и телесне масе 110 кг и тестиране нерастове, **исплаћује се премија по грлу у утврњеном износу.**
4. За пчелиња друштва, **исплаћује се премија у утврњеном износу.**

· **За утовљену стоку**

1. Уређују се услови и начин коришћења подстицајних средстава **за предтов и завршни тов јунади** и то домаћег шареног говечета у типу сименталца, сименталске расе и осталих товних раса (млечних раса, црно белог и црвено белог говечета). Предтовом би била обухваћена грла телесне масе измену 150-250 кг, а товом грла телесне масе измену 250-480 кг. Под системом подстицаја би требало да буде обухваћено укупно до 100.000 грла у тову.
2. Код прве категорије, за товне расе грла
 - за предтов 5.000 динара по грлу,
 - за завршни тов 4.500 динара по грлу.
3. Код друге категорије, за грла осталих товних раса
 - за предтов 3.500 динара по грлу,
 - за завршни тов 2.500 динара по грлу.
4. Корисници средстава остварују право на подстицајна средства за најмање пет грла у тову, а највише 100 грла у тову по регистрованом пољопривредном газдинству, док се ова ограничења не би односила на задружно организоване произвоначе и регистроване фарме.

· **Подстицајна средства за генетско унапређење сточарства**

1. Корисници средстава су физичка лица носиоци регистрованог пољопривредног газдинства који су пријавили бројно стање сточног фонда.

2. Корисник подстицајних средстава остварује право у зависности од врсте стоке: најмање 4 грла, а највише 100 грла за педигриране краве у износу од 10.000 динара по грлу; за најмање 30 грла и највише 200 грла педиграних оваца, добија износ од 2.000 динара по грлу; за најмање 10 грла, а највише 200 грла за педигриране козе добија износ од 1.500 динара по грлу; за најмање 20 грла, а највише 100 грла педиграних крмача добија износ од 2.500 динара по грлу.

Подстицајна средства за очување и одрживо коришћење генетичких ресурса домаћих животиња – по досадашњем моделу.

▪ **Регресиране фактора раста производње и осталих инпута**

Ради подстицања већег коришћења биолошких фактора раста пољопривредне производње, потпунијег искоришћења специфичног регионалног агроколошког потенцијала и смањивања укупних улазних трошкова у пољопривредну вертикалу производње, потребно је обезбедити регресе за производњу инпута, и то:

- за квалитетно сортно семе пшенице, по ха засејаних површина;
- за квалитетно сортно семе кромпира, по ха засејаних површина;
- за квалитетан садни материјал воћарских култура и безвирусне калемове одређених сортивине лозе.

Субвенционисање улазних трошкова у пољопривреди потребно је обезбедити **нижим стопама пореза (ПДВ) на: дизел-гориво (Д-2) за пољопривреду, као и за одренену опрему и резервне делове.**

Регресе за инпуте потребно је утврђивати по јединици произведеног и реализованог производа и исплаћивати пољопривредним произвођачима директно, односно индиректно преко специјализованих организација које се баве производњом и прометом ових производа.

- **Подстицајна средства за подршку органске производње – намењена развоју биљне и сточарске производње.**
- **Подстицајна средства за подршку производње семена, расада и садног материјала методом органске производње.**
- **Подстицајна средства за подршку развоја села кроз јачање људских капацитета зельорадничких задруга.**
- **Подстицајна средства за подршку развоја села кроз инвестирање у проширење и унапређење економске активности сеоског становништва.**
- **Подстицајна средства за организовање и јачање капацитета мреже за рурални развој.**
- **Субвенције аграрног извоза**

Залажући се за чланство у СТО предлажемо да се до пријема задржи концепт извозног субвенционирања пољопривреде. Извозне субвенције и подстицање извоза пољопривредних производа потребно је обезбедити за домаће производе и производе више фазе прераде са високим учешћем домаће супстанце, односно за производе са већим нето девизним ефектом. У оквиру буџета Србије потребно је

обезбедити средства за директне извозне субвенције – исплате произвоначима-извозницима на динарску противвредност оствареног њиховог девизног прилива. Ниво извозних субвенција потребно је утврђивати селективно и вишекритеријумски прилагонавати, на основу дугорочних билансних процена и коњунктурних кретања на домаћем и светском тржишту, као и општих услова и нивоа пољопривредног протекционизма на главним извозним тржиштима уз пуно уважавање ограничења која се односе на извознике који робу домаћег порекла извозе на територије земаља потписница Споразума о слободној трговини у Централној Европи (ЦЕФТА 2006.), као и на извоз квалитетних пенушавих вина и вина од свежег грозња на тржиште ЕУ у оквиру преференцијалних квота

V ПРАВЦИ РАЗВОЈА СТОЧАРСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ У СРБИЈИ

Узроци приказаних кретања у сточарској производњи су познати, а они су, пре свега, у чињеници нарушених паритета цена, губитка тржишта, немогућности извоза (са изузетком јунећег и термички обраненог свињског меса), смањене куповне моћи становништва, нарушеног система финансирања и подстицаја, недовољних средстава у аграрном буџету, дезинтеграције у процесу производње на релацији примарна производња и прерада (због лоше обављеног процеса приватизације), неадекватног функционисања робних резерви и друго.

Елиминисање билансног дефицита неких сточарских производа, повећање потрошње по становнику и раст извоза сточарских производа, захтева безбедан систем здравља животиња, исправност и квалитет намерница животињског порекла, адекватну ветеринарску контролу животиња намењених добијању млека, меса и јаја, од исхране и индентификације животиња и на тој основи систематско подстицање производње у сточарству, чиме се може изменити структура укупне сточарске производње. Ове гране сточарства имају значајне потенцијалне могућности за извоз.

Осавремењавањем технологије укупне *говедарске производње*, побољшањем генетских особина говеда, унапређењем млечних типова говеда, односномесних типова, побољшањем услова исхране, бољим коришћењем пашњака, већим уделом квалитетне кабасте сточне хране у исхрани, као неге и здравствене заштите и економским подстицајима прилагоненим дужини биолошког циклуса и брзини обрта капитала и на тој основи повећањем завршне телесне масе утовљених говеда (480-550 кг), процењује се да ће у наредних неколико година производња говећег меса бити повећана за око 150 хиљада тона (370 хиљада утовљених грла), а до 2020. године на око 180 хиљада тона (720 хиљада грла). На тој основи, говеће месо, нарочито високо квалитетно јунеће месо (бабу бееф) може поново постати један од водећих извозних производа на ранијим и новијим тржиштима.

У моделу се полази од 600.000 крава од чега 400.000 грла товних крава, сименталске расе са просечном млечности од 2.800 литара годишње и доминантном производњом у Централној Србији, као и 200.000 грла млечних крава, холштајн или источнофризијске расе са просечном млечности од 4.000 литара годишње и доминантном производњом у Војводини.

Процењује се да ће просечна млечност крава (уз повећање постојећег броја и изменом расног састава) повећати на 2.800 литара, односно 4.000 литара а укупна производња млека достићи 1,920 милијарди литара крављег млека. Поред тога, очекује се производња од око 200 милиона литара овчијег и козијег млека. **Укупна производња млека од око 2 милијарде литара**, задовољила би укупне потребе домаћег тржишта (свежег млека и млечних прераневина), а значајан део млека би се могао извозити у виду прерађевина и аутентичних производа високог квалитета (бели сиреви, кајмак, качкаваљ).

Производња свињског меса, повећањем производње меса по крмачи и смањењем удела прасади у укупном броју закланих свиња, могла би се повећати са 270.000 тона у 2007/09. године на 320.000 тона у 2015. години и 390.000 тона у 2020. години (око 4.870 хиљада грла товљеника), уз даље побољшање генетских особина о одговарајућу квалитетну исхрану, што захтева потпуно обезбеђивање зрнасте и највећег дела протеинске сточне хране из домаћих извора. Оцењени обим производње би задовољио потребе домаћег тржишта и омогућио извоз, посебно прераневина високог квалитета (шунка, кулен и друго).

Производња овчијег меса, повећањем броја грла и побољшањем генетских особина оваца и посебно побољшањем услова исхране и неге, могла би достићи око 45.000 тона (23.000 тона у 2007/09.), при чему би јагњеће месо било доминантно.

У живинатству, где је веома брз трансфер савремене технологије, заокруживањем циклуса производње (дедовска јата, родитељска јата, бројлери) повећањем производње меса на око 170.000 тона и јаја на око 2,70 милијарди комада, могу се осигурати потребе домаћег тржишта.

Укупна производња основних врста меса би могла 2020. години достићи око 790 хиљада тона (2007/09. 465 хиљада тона), а са месом дивљачи, коњским месом, рибом и изнутрицама око 850 хиљада тона. То би задовољило укупну тражњу домаћег тржишта, односно потрошњу меса од око 63-67 килограму по становнику и омогућило годишњи извоз око 95-135 хиљада тона меса и прерађевина.